

Management zahraničních farem

Na začátku června navštívili čeští chovatelé zahraniční chovy skotu v Německu a Belgii na pozvání od společnosti VVS Verměřovice, s. r. o. K vidění byly jak rodinné (bio)farmy do 100 dojnic, tak intenzivní velkochovy s 2500 kusy skotu s precizně zvládnutým zootechnickým managementem.

Prvním z navštívených chovů byla farma Kuhpon Kaarz v Meklenbursku – Předním Pomořansku. Vsadili tady na ekologický odchov a skot plemene jersey. V současnosti chovají kolem 500 krav. Základní stádo pochází z Dánska, v současné době využívají sexovaný genetický materiál z Dánska a Ameriky. Ekologický chov v Německu má přísná pravidla, mimo jiné se krmí „non-GMO“ krmiva.

Na ekologické farmě se dojí dvakrát denně v kruhové dojárně Fullwood se 32 stánými. Dojárna je vybavena zařízením AfiLab pro měření složek mléka. Pro rychlejší obsluhu dojírny jsou jednotlivá dojící stání vybavena sprejovacím mechanismem pre-dipu a post-dipu zabudovaným do podlahy rotoru dojírny (viditelný na fotografii z kruhové dojírny). Po nástupu dojnice na stání je vemen ošetřeno automatickým pre-dipem, ošetřovatel následně očistí struky utěrkou a nasadí strukové násadce. Za hodinu dojírny projde přibližně 135 krav, po dojení všech 500 krav trvá přibližně čtyři hodiny. Po dojení kráva odchází buď do stáje, nebo na pastvinu. Prvotelky dojí v průměru 21 litrů, celková roční užitkovost na krávu je 8500 l při průměrném obsahu složek v mléce 6 % tuku, 3,1 % bílkovin a při PSB 150–200 000/ml.

Krmnou základnu pro jalovice a dojnice tvoří pastva a klasická objemná krmiva

V produkční stáji minimalizují riziko vzniku teplotního stresu pomocí ventilátorů a rozprašovačů vody umístěných na hrazení

doplněná obilným a řepným šrotem a minerálními doplňkovými krmivy. Všem telatům je ihned po narození aplikováno sondou 2,5–3 litry mleziva. Od narození jsou telata ustájena po dvou, následně putují do venkovních skupinových přístřešků po čtyřech kusech.

A proč vsadili právě na jerseyky? „Majitel vlastní ještě čtyři další farmy, na kterých chová krávy plemene holštýn. Když uviděl plemeno jersey, zalíbilo se mu tak, že se rozhodl jej chovat. Chov jerseyek má několik výhod oproti holštýnkám: kráva nespotřebuje tolik krmiva, je menší, takže na jednotku ustájovací plochy lze chovat více kusů a netrpí tolik na problémy s paznehty. Navíc se rodí i menší telata, takže

porody jsou téměř bezproblémové a celkové veterinární náklady jsou nižší než u plemene holštýn,“ jednoduše shrnul výhody jerseykého skotu bývalý hlavní zootechnik na této farmě, nynější zaměstnanec firmy VVS Verměřovice, s. r. o., Ing. Petr Tobeš.

Dobry management je předpoklad úspěchu

Další návštěva se uskutečnila bezesporu v jednom z největších produkčních chovů v Německu na farmě Gut Hohen Luckow (oblast Meklenbursko – Přední Pomořansko). Už tři roky zde působí český krajan Vít Pospíchal, který účastníkům představil management a chod celé farmy.

Společnost má tři střediska, největším z nich je právě impozantní Gut Hohen Luckow. Chovají zde 2500 dojnic holštýnského skotu a asi 1200 jalovic. Ve druhém středisku, vzdáleném 7 km od této „centrály,“ se nachází 1200 jalovic a ve třetím středisku 30 km jižně „jenom“ 500 dojnic. Čtvrté středisko má 1000 dojnic s vlastním odchovem jalovic. Každé středisko má vlastní bioplynovou stanici. Společnost obhospodařuje přibližně 9000 ha zemědělské půdy, kterou z větší části využívá k pěstování plodin pro krmné účely.

V největším středisku pracuje 36 zaměstnanců. Na každé směně je minimálně pět lidí, kteří zvládnou obsloužit všech 2500 krav. Aby provoz dobře fungoval, je třeba nastavit zaměstnancům správný a pevný řád. Proto jsou rozděleni na jednotlivé neměnné týmy, které mají na starost vybraný úsek: dojírnu, telata, krmení... Tito zaměstnanci mají přesný rozpis prací vyvěšený na viditelném místě. Kupříkladu ošetřovatelé na porodně získávají přesné instrukce od veterináře. Ten jim důsledně a pečlivě vysvětlil vše, s čím by se při telení mohli setkat, aby každý další porod dovedli do zdárného konce sami. Péči o paznehty krav němečtí chovatelé nepodceňují. Tříkrát týdně prochází dojnice dezinfekční vanou při odchodu z dojírny, suchostojné

Na farmě Kuhpon Kaarz se snaží o přiblížení chodu farmy veřejnosti, proto je dojárna prosklená a u vchodu do dojírny je umístěn mlékomat pro nákup čerstvého mléka

Ve venkovních skupinových boudách mají telata v Kaarzu na hrazení umístěnou fixační krční zábranu a po přemístění jalovic do stáje jsou na ni už navyklé

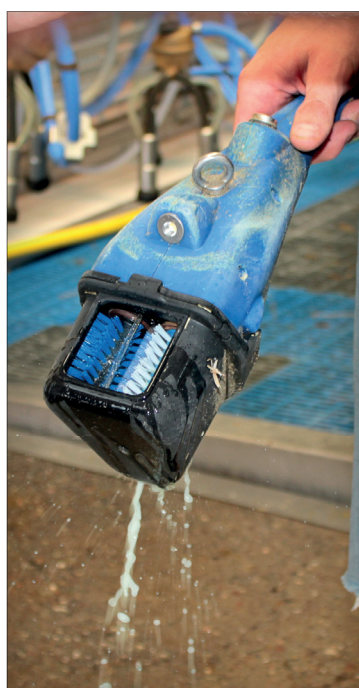
Krávy před otelením i po otelení si mohou dopřát komfort v prostorných ložích s pískovou podestýlkou

krávy a jalovice dvakrát týdně. Řídí se zde pravidlem: „Nižší koncentrace formaldehydu, ale častěji.“ Farma má vlastního paznehtáře, který obvykle denně ošetřuje padesát krav. Každá kráva projde jeho rukama minimálně jednou za 120 dní.

U všech krav se praktikují programy na synchronizaci říje, přirozená říje se nesleduje. Pregnancy rate díky správnému managementu dosahuje hodnot okolo 30 %. Jalovice se poprvé inseminují ve věku 12 měsíců při hmotnosti minimálně 400 kg, a to se-xovaným spermatem při první inseminaci. Vyřazují všechny jalovice, které nezabřezly do 16. měsíce a/nebo po čtvrté inseminaci.

Každá kráva je důležitá

Tři týdny před otelením se jak krávy, tak i jalovice převádějí do reprodukční stáje. Zde jsou ustájeny v prostorných a čistých dvouřadých boxových ložích s pískovým stelivem. Mezi zvířa-

Inovace v podobě rotačního kartáče na dojárně slouží k ošetření vemene před dojením – ušetří dojičům čas

V Gut Hohen Luckowě vsadili na jedinečné řešení v oblasti monitorování krav – ušní senzory

ty každou půl hodinu prochází jeden ošetřovatel. V okamžiku, kdy spatří telici se krávu, převede ji do individuálního porodního kotce a provede kontrolu, zda vše probíhá tak, jak má. Jestliže se do dvou hodin kráva sama neotělí, začne ošetřovatel při porodu asistovat a pomáhat s komplikacemi. Ihned po porodu krávu podojí, podá jí kalcium ve formě bolusu a zkontroluje její poporodní stav.

Tele se po porodu napojí čtyřmi litry pasterovaného kolostra a přemístí se do individuální boudy s infračervenou lampou. V případě velkých mrazů se teleti oblékne deka, kterou si ponechává po první dva až tři týdny života. Býčci se po 14 dnech věku prodávají, jalovičky zůstávají na farmě nebo jsou přemístěny do některého z ostatních středisek. Celkové procento mrtvě narozených telat je 3 %, z živě narozených je úhyn okolo 1 %.

Po otelení se kráva převede do skupiny po 30 zvířatech. Každé ráno se

provádí kontroly jejího zdravotního stavu. Ke správnému vyhodnocení zaměstnancům pomáhají čipy umístěné v uchu krav. Jak tvrdil Vít Pospíchal: „Čím větší je podnik, tím více je důležité mít přesnou identifikaci a perfektní přehled o všech kravách. Každá z nich je důležitá.“

Na farmě Gut Hohen Luckow disponují dvěma dojírnami, 2 x 12 a 2 x 20 stání, obě od firmy BouMatic. Jejich kapacita však podle místních zootechniků začíná být nedostatečná. Chtějí co nejdříve investovat do nové osmdesátimístné kruhové dojírny a začít dojit třikrát denně. Dojnice jsou nyní dojeny dvakrát denně v dojírně 2 x 20 stání. Za hodinu čistého času zvládnou v této dojírně podojit 200 krav s průměrnou užitkovostí 36 litrů. Parametry mléka jsou 3,5 % bílkovin, 3,7 % tuku a PSB 250 000/ml. V menší dojírně 2 x 12 se dojí 3x denně krávy a prvotelky prvních čtrnáct dní po otelení. Každý den ošetřovatel

Pohled do dojírny BouMatic 2 x 12, kde zrovna probíhá trénink jalovic

I v přípravě krmiv dbají na čistotu

Česká výprava v prostorné a vzdušné produkční stáji na farmě Gut Hohen Luckow

připravuje na této malé dojírně jalovici na dojení pohmatem na vemen a pre-dipem. I krávy stojící na sucho dvakrát v týdnu absolvují stejnou trasu jako jalovičky a obsluha kontroluje jejich zdravotní stav.

V produkční stáji mají krávy prostorné a pohodlné boxové lože s podestýlkou ze slámy v kombinaci s vápenecem. Krmí se jednou denně všechny dojnice stejnou krmnou dávkou. Krmivo se přihrnuje traktorem každé dvě hodiny. Chodby jsou udržovány v čistotě pomocí shrnovací lopaty. Kejda je skladována pouze přes zimní období, jinak je podzemním potrubím dopravována na pole a aplikována strojem Agrometer s šířkou ramen 36 metrů k pěstované plodině. Tento aplikátor kejdy je specifický tím, že se kejda čerpá do hadicového aplikátoru potrubím a hadicemi přímo na poli, čímž se eliminuje potřeba přepravy

kejdy v nádržích na pozemních komunikacích. Na vzdálenější pole se hnojivo dopravuje jako separát v cisterně.

Ze života belgické farmářské rodiny

Dalším navštíveným podnikem českou výpravou byla rodinná farma Vangehechten – Lietaer v Geeru. Kolem 100 dojníc kříženek holštýnského plemene zvládá obstarat manželský pár s občasnou pomocí jejich dvou studujících dcer a příležitostných brigádníků. K tomu obhospodařují pozemek o rozloze 75 ha, na kterém pěstují brambory, kukuřici, tritikale a travní porosty na senáž. Majitelé se na této farmě nebojí investovat do moderních technologií. Farma disponuje mléčným krmným automatem pro telata a robotickým shrnovačem kejdy od firmy Lely. Paralelní dojírna 2 x 8 od firmy DeLaval byla podle slov farmářky velmi dobrou

Pohled do produkční stáje na rodinné farmě v Belgii

investicí. Na této dojírně zvládne farmářka podojit sto krav za dvě hodiny. Průměrná užitkovost na krávu činí 31 litrů mléka, celková 9400 litrů při složkách 4,67 % tuku, 4,48 % bílkoviny a při PSB 123 000/ml. Krmná dávka pro dojnice má následující složení: 8 kg travní senáže, 24 kg kukuřičné siláže, 8 kg výpalků, 2 kg kukuřičného šrotu, 3,5 kg sójového extrahovaného šrotu (s obsahem 37,5 % bílkovin) a 1,5 kg tritikale.

Je libo bílé telecí?

Několikadenní program pokračoval exkurzí v odchovně telat plemene belgické modrobílé. Telata se do této odchovny dostávají ve stáří čtrnácti dnů věku a jsou krmena výhradně mléčnou náhražkou, v pozdějším věku s přídavkem starteru. Při příchodu tele začíná pít 1,5 litru mléčné náhražky denně. Postupně se dostane až k osmi litrům a při-

růstku 1400 g za den. Aby si konzumní maso udrželo klasifikaci jako white veal – bílé telecí, je třeba tele porazit do věku osm měsíců minus jeden den. Do této doby je tele schopno zkonzumovat až 350 kg mléčné náhražky. Porážková hmotnost závisí na věku telete, v osmi měsících váží přibližně 400–410 kg. Za jeden kilogram živé váhy se v Belgii na jatkách platí u belgického modrobílého kolem 8,5–9 eur/kg. Nakupující za tele ve čtrnácti dnech věku zaplatí od 700 do 900 eur.

One label – different quality

Kromě návštěv jednotlivých farem se česká chovatelská výprava seznámila s procesem výroby mléčných náhražek ve společnosti Nukamel, kde se konal odborný seminář na toto téma. Chovatelé a přednášející společně diskutovali otázku odchovu telat v období mléčné výživy a správné optimalizace příjmu živin při intenzivním odchovu. Seminář se nesl v duchu hesla: „One label – different quality,“ což lze v překladu pojmenovat jako „Jedna etiketa – odlišná kvalita.“ Přednášející Helena Damašková vysvětlila, že v rámci evropského společenství jsou na etiketách výrobků uváděny základní informace o výrobku a o použitých surovinách. Jejich kvalitu ale z etikety nelze vyčíst. Tu je třeba zjišťovat od samotného výrobce či distributora. Celá návštěva byla zakončena prohlídkou výroby v Olenu, kde vzniká mimo jiné i produktová řada mléčných krmných směsí pro telata s názvem Multimilk.

Zvědavá sedmítýdenní telata v odchovně belgického modrobílého plemene

Jana Konečná